Poštnina plačana v gotovini.
Štev. 7.
V Ljubljani, dne 13. julija 1929.
Posamezna številka 1 Din
Leto II.

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtletno, 10 Din polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II. — Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Pred uveljavljenjem starostnega zavarovanja

Vladino poročilo o polletnem delu in uspehih sedanjega stanja v državi, katerega je ustvaril kraljev proglas na narod dne 6. januarja, nam prinaša razveseljivo vest: da se pripravlja uvedba starostnega in onemoglostnega zavarovanja delavcev. To veselo naznanilo moramo prav iskreno pozdraviti ter samo dodati še željo, da se ta namera sedanje vlade kaj skoro uresniči. Ministrstvo socialne politike je na pravi poti: močna in dosledno izvedena socialna zaščita delavstva bo tvorila prav močan temeljni kamen v zgradbi ureditve države in zadovoljnosti državljanov. Ministrstvo za socialno politiko je zlasti pri sedanjem stanju ozdravljanja države velevažna državna vrhovna oblast. V njen delokrog spadajo najtežavnejši, toda najlepši in najhvaležnejši posli: da umiri duše najbednejših, ki iz dneva v dan žive v obupu in strahu za svojo gmotno eksistenco. Dati srečnejše in mirnejše življenje tudi delavcem in nameščencem, ki so dnevno ogroževani v svojem obstoju, pomeni pomirjevati duhove in jih sprijaznjevati z ljubeznijo do države in njenega napredka. Naše narodne delavske organizacije so tudi v časih največjega preganjanja po raznih prevratnih, državi in narodu nevarnih organizacijah komunističnega in revolucijonarnega delavstva branile najvišje interese države. Pri tem so se vedno zavedale, da le miren, pravno urejevan razvoj naše zakonodaje more tudi delavstvu prinesti lepše dni. Zato se zlasti naše delavstvo veseli vesti o nameravani uzakonitvi naše najvažnejše, elementarne socialne zahteve. Pot pozitivnega, ustvarjajočega dela je tudi naša pot. Žal nam je ovir, ki lete na pot takega dela.

Starostno in invalidsko zavarovanje je nujna socialna in gospodarska potreba. Brez teh panog zavarovanja celotna stavba socialne preskrbe delavstva in nameščenstva ni popolna. Nujnost te potrebe je zlasti podana po dejstvu vsestranskega in intenzivnega stremljenja po gospodarski obnovi države. Vzporedno z gospodarskim obnavljanjem državnega življenja mora iti tudi ureditev socialne preskrbe onih, ki tvorijo najvažnejšega činitelja v gospodarskem življenju, t. j. ljudi. Opazovati smo mogli, ko smo zasledovali gospodarsko obnavljanje povojnih držav, da so zakonodajni parlamenti vseh držav istočasno, ko so razpravljali o gospodarskih in finančnih zakonih, razrazpravljali tudi o socialnih zakonih, katere zahteva reševanje gospodarskih in finančnih vprašanj. Hvala Bogu, sedanja vlada je izrekla, da je nevzdržna trditev, na naše gospodarstvo uvedbe starostnega in invalidskega zavarovanja ne prenese. Vlada hoče to zavarovanje oživotvoriti. Samoposebi je umevno, da mora biti tozadevna zakonodaja solidno izgrajena, da ne ogroža preko mej dopustnosti razvoja našega gospodarstva. Na nekaj moramo pri tej priliki opozoriti. Poslabšati sedanje panoge zavarovanja na račun uvedbe novih panog bi pomenilo pretakati vodo iz enega potoka v drugega. Štednja je gotovo potrebna, toda ista ne sme iti tako daleč, da osuši veje.

Za delavčevo življenje je najvažnejše socialno zavarovanje za vse krize življenja. Kako težko in mukapolno je delavcu življenje, ako stalno živi v negotovosti pred bodočnostjo. Zaslužek zadošča komaj za najskromnejše redno dnevno preživljanje, prihranki so nemogoči. Zaloti ga starost, onemoglost ali smrt. Kaj z družino?

Zato je prav, ako se k starostni, onemoglostni in posmrtni preskrbi drugih nameščencev in delavcev pridruži tudi preskrba splošnega industrijskega, obrtniškega in ostalega namezdnega delavstva. — Prepričani smo, da bo skozi odprtino v prebitem ledu v kratkem pritekla močna struga starostne preskrbe delavstva.

Poklicna obolenja

Znano je, da delo v gotovih prostorih ali krajih ali z gotovimi tvarinami povzroča neke posebne vrste obolenja, katerih pri drugih osebah ne opažamo, ali vsaj ne tako pogosto. Takim obolenjem pravimo poklicne bolezni ali zastrupitve. Tako vidimo pogoste zastrupitve in težka obolenja s svincem, živim srebrom, fosforom itd. Delavstvo se že zdavnaj prizadeva, da bi bilo zavarovanje za take poklicne bolezni, okužitve ali zastrupitve popolnejše, kakor je zavarovanje za navadne slučaje obolenja. Polagoma so soc. zavarovalni zakoni na to tudi pričeli misliti in dali nekaterim obolenjem bolj značaj obratne, poslovne nezgode, kakor značaj bolezni. To razlikovanje ima važne praktične posledice. Zavarovalni zakoni posledice obratnih ali poslovnih nezgod popolnejše odškodujejo, kakor bolezni, starost ali onemoglost. Obratna nezgoda opravičuje prizadeto osebo do znatno večje odškodnine in podpore. Tu je merodajna le višina delanezmožnosti, dočim je n. pr. pri starostnem ali invalidnem zavarovanju za višino odškodnine predvsem merodajna le doba plačevanja prispevkov. Podpora v bolniškem zavarovanju je pa omejena le na gotov čas, navadno na leto dni od dneva obolenja. Zato je za delavca brez dvoma velike važnosti, kakšen značaj zavarovalni zakon daje njegovi bolezni odnosno delazmožnosti. Z drugimi besedami: delavstvo ima velik interes na tem, da se uredi vprašanje zavarovanja poklicnih bolezni. To vprašanje ni lahko in zahteva mnogo študija. Zlorabe so zelo lahko mogoče, ker se v mnogih slučajih izvora in vzroka boleizni ne dá ugotoviti. Naš soc. zavarovalni zakon tudi misli na poklicne bolezni. Toda le skromno število takih bolezni je uvrstil med obratne nezgode. To so: obolenje za kolero, kugo, rumeno mrzlico in beriberi (morska bolezen), dalje zastrupitve z živim srebrom, fosforom in svincem. Predpogoj, da se ta obolenja ali zastrupitve uvrste med obratne nezgode je, da se bolezen pojavi pri izvrševanju le gotovih poslov, kjer je nevarnost takih bolezni velika ali normalna. Življenje nam pa kaže, da je še cela vrsta drugih obolenj in zastrupitev, ki imajo istotako značaj obratnih nezgod, kakor n. pr. zastrupitev z živim srebrom. Osobje v bolnicah nenadoma zboli na nalezljivih boleznih, ker je imelo stik z nalezljivimi boleznimi (tifus itd.), osobje, ki ima opravka z živino, zboli na antbraxu, steklarji dobe na očeh posebne bolezni, rak na koži se pojavi vsled opravila s parafinom, s smolo itd. Tudi tuberkuloza more zelo pogosto imeti značaj obratne nezgode.

Zavarovanje poklicnih bolezni in zastrupitev je treba razširiti. Ta možnost je pri nas zakonodajno-tehnično dana. Po zakonu o zav. delavcev ima namreč minister za soc. politiko in narodno zdravje možnost, da nezgodno zavarovanje razširi tudi na druge bolezni in zastrupitve. Treba je samo znanstveno zanesljivo določiti vrste takih obolej in zastrupitev. V Nemčiji je nezgodno zavarovanje raztegnjeno na 22 poklicnih obolenj in zastrupitev, pri nas le na 7.

Važno vprašanje na konferenci Mednarodnega urada dela

Skoro celi mesec junij je zborovala v Ženevi mednarodna konferenca dela, katere so se udeležile vse države, članice društva narodov po svojih delavskih, delodajalskih in vladinih delegatih. Za nas najzanimivejšo točko dnevnega reda je tvorilo vprašanje in razprava o preprečenju nezgod. Konference so se v polnem številu udeležili tudi delegati naše države z nekaterimi prideljenimi strokovnjaki.

Vprašanje preprečevanja nezgod zlasti pri raznih poklicnih opravilih postaja vedno bolj pereče. Število nezgod dnevno narašča, mesto da bi padalo. Gospodarske in socijalne škode so čimdalje večje. Naravno, da napram takim za delavstvo škodljivim pojavom vrhovni svetovni parlament delavskih interesov ne more ostati pasiven. Pojavi ga silijo, da o njih razmišlja ter išče pota in sredstva, kako škodljive vplive teh pojavov zmanjšati, zmanjševati pa tudi število nezgod samih. Predpriprave za letošnjo konferenco je Mednarodni urad dela uvedel že lansko leto, in sicer s posebnimi vprašalnimi polami na razne države, da na ta način zbere zadostno dobrega gradiva za učinkovito mednarodno ureditev preprečevanja nezgod. Na podlagi tega gradiva je urad Mednarodne organizacije dela sestavil osnutke mednarodnih zakonov (konvencij), o katerih je razpravljala letošnja konferenca.

Misel organizacije preprečevanja nezgod ni nova. Globoko je že v nekaterih državah prodrla v ljudsko zavest in dobila stvarno obliko v najrazličnejših konkretnih organizacijah in ustanovah. Prvo vlogo igra pri tem vprašanje tehnične strani, t. j. oprema strojev, delovnih prostorov in pripomočkov s potrebnimi varnostnimi napravami in ureditev delavnic z vsemi onimi merami opreznosti, katere zahteva možnost in nevarnost nezgod. Skoro vse države imajo široko in vsestransko uveljavljene zakone, ki naj dosežejo, da se bo obratovalo varno, v kolikor je to s tehničnimi sredstvi mogoče doseči. Drugi del teh zakonodajnih odredb tvori kontrola po inspekcijah dela, v koliko podjetja dejansko predpisom zadoščajo.

Skušnje kažejo, da samo zakonodajna in tehnična ureditev vprašanja ne zadošča. Važno vlogo pri nezgodah igra delavec sam s svojimi dejanji in nehanji. Tudi delavca je zato treba pritegniti k akcijam za preprečevanje nezgod ter ga psihologično usposobiti, da se zna sam primerno pred nezgodami varovati in da tudi sam aktivno poseže v borbo proti nezgodam. To spoznanje je rodilo v velikih industrijskih državah močne vsenarodne organizacije, v katerih se poleg delodajalcev z enako vnemo in razumevanjem za stvar udejstvujejo tudi delavci sami. Po tovarnah se ustanavljajo varnostni odbori, ki imajo v glavnem namen na licu mesta razpravljati o vseh pripetivših se nezgodah in o ukrepih, ki naj v bodoče podobne nezgode onemogočajo. Problem je torej vsestransko v temeljiti razpravi. Tudi za našo državo je problem aktualen, zlasti, ako resno mislimo na gospodarsko-industrijsko povzdigo države. Tozadevno državna inicijativa mora biti krepka. Ministrstvo za socijalno politiko čakajo hvaležne naloge. Delavske stanovske in pa tudi zakonite organizacije morajo organizaciji preprečevanja nezgod nuditi inicijativno pomoč. Prilik in možnosti za to je dovolj. V vsaki posamezni tovarni je pri količkaj dobri volji obeh interesentov mogoče mnogo storiti.

Žalosten pogled na invalide dela mora v vseh vzbuditi krepke in učinkovite protiukrepe. Brez dela ni uspehov, brez uspehov ni zboljšanja socialnega položaja delavstva.

Vprašanje zaposlitve slovenskih delavcev na Francoskem in Holandskem

O vprašanju zaposlitve slovenskega delavstva na Francoskem, Holandskem, odnosno na kontinentu zapadne Evrope sploh, se je letos v slovenski javnosti razpravljalo mnogo. Ena stran, kateri na čelu je prečastiti duh. svetnik Janez Kalan, odsvetuje v splošnem plasiranje našega delavstva na zapadnem kontinentu in to iz narodnih, verskih in moralnih ozirov. Druga stran, navajena gospodarskih pogledov na celo to vprašanje pa je mnenja, da moramo ipak gledati na to, da čim več svojega delavstva zaposlimo v inozemstvu.

Borze dela so dejansko ustanovljene za regulacijo delavnega trga v državi. Vendar so sile razmer prignale tudi te ustanove do tega, da so morale začeti posvečati svojo pozornost tudi vprašanju izseljeništva, ki postaja za Slovence splošen socialen problem. V zadnjem času so se ljudje na splošno začeli obračati na Borze dela s pismi, da naj jih skušajo zaposliti v inozemstvu, ker doma ne dobijo dela in pravega zaslužka. Zlasti je pokazalo Prekmurje in pa tudi viničarski kraji Štajerske, da ima Slovenija mnogo več delavnih sil na razpolago, kakor pa se jih more zaposliti doma. V Sloveniji se razvija industrija polagoma. Zadnje čase je narasla krog Kranja tekstilna industrija. Ta zaposluje več sto delavk in delavcev. Javnost meni, da je s tem rešen precejšen problem zaposlitve našega delavstva. Dejstva govore nasprotno. Ako pogledate namreč statistične podatke »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« v Ljubljani, boste ugotovili, da je povprečna mezda tekstilnega delavstva v Sloveniji nizka, število obolenj pa sorazmerno zelo veliko, tako da pomenjajo danes tekstilne tovarne za Gorenjsko pojetičenje gorenjskega delavstva. Obratni kapital teh tovarn je večinoma v rokah inozemskih koncernov, tako da nam gre velika večina čistega dobička iz države. Slovencem pa ostaja na jetiki obolelo delavstvo na hrbtu.

Temeljem statističnih podatkov Delavske zbornice za Slovenijo znaša letni prirastek delazmožnega prebivalstva pri nas 6000 glav. To se pravi, da bi morala naša industrija in obrt letno napredovati, tako da bi lahko zaposlila na novo 6000 delavcev. Ker tega ni,

raste odstotek nezaposlenega delavstva iz leta v leto, pritisk odvišnih sil s kmetov v mestna in industrijska središča pa je čim dalje hujši. Prihodnja leta bodo ta pritisk še stopnjevala.

Odvišne tisoče delavnih sil bomo morali nekje spraviti do kruha in eksistence. Na eni strani se bo morala država v zvezi z deželnimi samoupravami vreči na vprašanje notranje kolonizacije, na drugi strani pa bomo morali skušati zaposliti čim več slovenskega delavstva v zapadni Evropi. Po statistiki »Delavske zbornice za Slovenijo«, katera bo izšla letošnje jeseni, moremo napovedati k vprašanju zaposlitve našega delavstva na zapadni celini sledečo prognozo:

Pred vojno se je na Slovenskem izselilo približno ravno toliko delavstva, kolikor je bilo novorojenih.

Med vojno je izseljeništvo prenehalo. Zgodilo se je celo, da so prišli v domovino vsi tisti, ki so bili sicer izven avstrijske države, a so morali pod orožje.

Po končani vojni se na Slovenskem število padlih vobče ni poznalo v glavnem samo vsled tega, ker se štiri leta ljudje niso nič izseljevali.

Druge evropske države, zlasti pa zapadne, niso nikdar imele tako visokega števila izseljenikov. Zato se je izguba na padlih med svetovno vojno poznala tam popolnoma jasno. Poleg tega prihajamo sedaj v dobo, v kateri se čuti v Nemčiji, Franciji, Belgiji itd. vsled zmanjšanega števila porodov med svetovno vojno pomanjkanje delovnih moči. In tako išče sedaj Francija v naši državi več tisoč delavcev, enako Holandska in se bo povpraševanje v prihodnjih letih še stopnjevalo. Povpraševanje gre v glavnem za rudarji, zidarji, tesarji, kovinarji, tovarniškimi delavci, kakor tudi za zdravimi kmetskimi težaki.

»Javna borza dela« je v stiku z merodajnimi činitelji in bo organizirala transporte tako v eno, kakor tudi v drugo državo, čim bo mogla zasigurati našemu delavstvu vsaj minimalne eksistenčne plače.

Zdi se mi, da ne pomaga preveč prelivati solza o škodah, ki jih trpi naše delavstvo v verskem, narodnem in moralnem oziru v inozemstvu. Dejstvo je, da naše delavstvo doma ne dobi kruha, zunaj pa mu je na razpolago, čeprav ne zmerom z medom namazan. Pač pa bi mi morali poudariti eno: Slovensko izobraženstvo se je vedno premalo brigalo za svoje emigrante. Sem pa tja se je kdo zanimal zanje, v celoti pa smo točili za njimi samo krokodilove solze, ne da bi v konkretnih slučajih storili zanje kaj posebnega in izdatnega. Popreje je bil Janez v Argentini, Braziliji, Kanadi in vsepovsod drugod, predno smo se spomnili, da je ta človek ipak kri naše krvi in veledragocen ud majhnega slovenskega naroda.

V Zagrebu imamo izseljeniški komisarijat kraljevine SHS. V Ljubljani posluje pod spretnim vodstvom gospoda ravnatelja Finka Oblastni izseljeniški urad, ki ima razpredeno mrežo zaupnikov in dopisnikov že po celem svetu. V Ljubljani ima sedež Rafaelova družba, ki je po dolgih letih zopet stopila v akcijo. In tu so končno slovenske Borze dela v Ljubljani, v Celju, v Mariboru in v Murski Soboti. Že te ustanove so dovolj jaki činitelji, da vzamejo vprašanje izseljeništva odločno v svoje roke in da ga regulirajo v tako strugo, ki bo za slovensko delavstv najboljše, za industrijo in obrt neškodljivo, narodnemu gospodarstvu pa celo v korist. Treba je najti samo primerna sredstva, zlasti pa denarja. Kajti vedno ostane resničen pregovor: Viel Geld, viel Musik, wenig Geld, wenig Musik.

F. Žužek, šef Borze dela v Ljubljani.

Mednarodni urad dela

Ob desetletnici pregled o delovanju Mednarodnega urada dela

Mednarodni urad dela obhaja 10-letnico svojega obstoja. Radi tega ne bo odveč, ako napravimo kratek pregled o njegovem delovanju, o njegovih uspehih ali pa tudi neuspehih.

Podlago za ustanovitev mednarodnega urada dela tvori XII. poglavje verzajskega mirovnega dogovora. Okoli njega naj bi se zbrale vse države, da bi se socialna zakonodaja uvajala po vseh kontinentih čim bolj enakomerno.

Dosedaj je 55 držav (ne 50, kakor je bilo pomotoma navedeno), članic tega urada. Svojega članstva niso prijavile: Rusija, Amerika, Turčija, Mehika in Egipt.

Cilj mednarodnega urada dela je brez dvoma vzvišen v vsakem oziru.

Upoštevati pa moramo okolnost, da niso vsi njegovi sodelavci prožeti istega duha, njihovo delovanje in udejstvovanje bazira na različnih pogledih.

Delavci žele, da bi bil mednarodni urad dela izhodišče za utrditev pridobljenih pravic na strokovnem in političnem polju, da se te pravice čim bolj razširjajo in končno dovedejo do gospodarske in politične osamosvojitve delavskega razreda.

Kapitalistični zastopniki bi hoteli imeti v mednarodnem uradu dela institucijo, ki naj bi služila za utrditev njihove teze, da je mogoč prenos miselnosti sedanje meščanske družbe in kapitalističnega gospodarskega reda v delavske vrste, s čimer bi se njegova pozicija zelo utrdila. Pacifisti hočejo propagirati potom urada svetovni mir, sociologi socialno pravičnost.

Ako imamo vse to pred očmi, je jasno, da je delovanje urada nad vse težavno. To je razvidno tudi iz rezultatov tega dela.

V teku 10 let je organiziral urad 11 konferenc, na katerih je bilo sklenjenih in sprejetih 26 konvencij, 30 priporočil, dalje se je izdelalo 56 zakonov in zakonskih osnutkov.

Z ozirom na obstoječe predpise bi morala vsaka država - članica tekom enega leta, sigurno pa po preteku enega leta sprejete konvencije in priporočila predložiti svojim zakonodajnim telesom v ratifikacijo. Pa ne le to. Moralno je obvezana, da deluje po svojih predstavnikih na to, da bi bile odobrene vse te konvencije in priporočila.

V številkah označeno bi pomenilo, da bi morale države - članice v celoti izvršiti 3080 ratifikacij. V resnici je izvršenih ratifikacij le 342, torej komaj ena devetina. 2738 ratifikacij je v zastanku, ne v slučajnem. Zavlačevanje je namerno, ki predstavlja sistem in čisto določeno politiko.

Mednarodni urad dela je moral računati tudi s temi sistemi, moral se je uveljaviti kljub temu. Radi tega ni načenjal problemov, kateri si ne bi vsaj kolikor toliko že utrli pot v večini državah. Delovanje mednarodnega urada dela se odraža predvsem v treh smereh: 1. Delovni čas; 2. delavsko zavarovanje; 3. delavsko pravo.

Glavno delo je bilo v prveh dveh vejah delavske socialne zakonodaje.

Prva skupina obsega konvencije o osemurnem delavniku, prepoved zaposlitve otrok, prepoved nočnega dela za žene in otroke, prepoved nočnega dela v pekarnah in vpeljava obveznega nedeljskega počitka.

Druga skupina se peča z zavarovanjem vseh vrst.

Delo mednarodnega urada dela je bilo otežkočeno tudi radi obstoječih razmer v posameznih državah. So države, v katerih ne vidi delavstvo od mednarodnega urada dela sklenjenih konvencij posebnih koristi, ker je njihova domača zakonodaja veliko boljša, dočim so pa zopet države, v katerih pomenijo te konvencije že skoraj revolucijonaren čin.

Vendar je vse to umljivo, ako imamo pred očmi glavni cilj mednarodnega urada dela, namreč izvesti socialno zakonodajo čim enostavnejšo za ves svet.

To bi se doseglo v večji meri, kakor se je, ako bi bile kakšne sankcije, da bodo države članice izvedle ratifikacijo sklenjenih konvencij v predpisanem roku. Ker pa ni takih sankcij, je mogla večina držav uganjati pasivno rezistenco po domenjenem načrtu. Tako smo pa doživljali, da se je izgovarjala Anglija na Ameriko, Nemčija na Anglijo, Francija na Nemčijo, Italija na Francosko, Nemška Avstrija na Švico.

Sedanja angleška vlada je že izjavila, da bo ratificirala konvencijo o osemurnem delavniku v najkrajšem času. S tem činom bodo izpodbita tla vsem ostalim izgovorom in bodo morale vse države vgrizniti v to za kapitaliste tako neprijetno jabolko. S tem bo prešla mednarodna socialna zakonodaja v novo fazo.

Zavedati se pa moramo, da bo sodelovanje mednarodnega urada le tedaj kronano s čim večjim uspehom, ako bo mogel računati na odločen in organiziran pritisk v posameznih državaih.

O nalogah socialne politike

V Ženevi zboruje XII. mednarodna konferenca dela. Za predsednika konference je bil izvoljen dr. Brauns, večletni minister dela v Nemčiji. Ko je prevzel predsedniško mesto, je govoril o nalogah socialne politike. Ta govor je značilen, ker ne prihaja direktno iz delavskih vrst, torej iz srede, katero družba navadno taksira s sanjači in protidržavnimi elementi; o nalogah socialne politike je govoril mož, katerega mora upoštevati tudi kapitalistični svet. — Dr. Brauns je razvijal tele misli:

Človek je največje bogastvo.

Ideja socialne politike ni nova. Vstaja tam, kamor je prodrl novi kapitalistični način produkcije in kjer se zbirajo množice v velikih centrih. Naloga socialne politike so se razširile zlasti po vojni, ker so se pridružili ročnim delavcem še duševni delavci in večji kontigenti iz srednjih stanov.

Naloge socialne politike so radi tega mnogovrstne in se morejo izvrševati le mednarodno.

Socialna politika vrši svojo nalogo v prvi vrsti s tem, da skrbi za delavstvo za primer bolezni, nezgode, onemoglosti in smrti. Ona mora v prvi vrsti vsa ta zla preprečiti; iz tega razloga se neguje delavska zaščita, katere najvažnejši del je ureditev delovnega razmerja. Skrbeti pa mora tudi za varstvo otrok, mater, žena in mladoletnih. Cilj vse te zaščite pa je dvig narodnega zdravja in kulture. Kajti pametno gospodarstvo z ljudmi je najboljše gospodarstvo.

Vprašanje delovnega trga.

Po vojni se trudijo ves države, da pridejo okom veliki draginji, v katero potiska milijone delavcev način današnjega gospodarstva, z ureditvijo delovnega trga. Skrb za to, da ne ostane delavec osamljen, brez eksistence, more imeti uspeh le pod okriljem socialne politike.

Pravna enakost delavcev.

Zelo važno, odnosno najvažnejše delo socialne politike je tudi v tem, da se odstrani pravna neenakost. **Tako delo dviga ugled države v očeh delavcev in ustvarja predpogoje za sodelovanje delavskih mas pri izvrševanju nalog, ki jih ima država. Tako sodelovanje je pa nujno za moderno demokracijo, ki počiva na samozavesti in samoodgovornosti poedinca.**

Velik del prebivalstva stoji v odvisnem razmerju od drugega dela. Radi tega ni ta odvisni del v položaju, da vrši svoje državljanske dolžnosti, ako se ne uredi ta odnos na ta način, da jim to omogoči, to je, **da se ustvari poleg lastninskega prava tudi delavsko pravo,** ki bo varovalo delavčevo zdravje, njegovo delovno silo ter preprečilo prav vsako izkoriščanje in zlorabljanje delavskega položaja.

Moderno socialno pojmovanje zmaguje.

Boj za delavsko enakopravnost je že star. Toda nov je pa način, po katerem se ta ideja uveljavlja, **to so kolektivne delavske pogodbe.**

Življenje je dokazalo, da ne nudijo osebne pogodbe pravične podlage za ureditev delovnega razmerja, ker je delavec kot poedinec v razmerju napram delodajalcu slabejši. **Radi tega so edino kolektivni dogovori upravičeni.** Pa tudi industrija sama zahteva take dogovore radi svoje dovršenosti in radi izenačenja tempa in načina dela.

Značaj delavskih sindikatov.

Sicer pa eksistira že tudi organ, ki skrbi za to, da so interesi delavstva kolektivno zaščiteni. **Ta organ so delavske strokovne organizacije.**

Radi tega je samo ob sebi umljivo, da jih niso posamezne države v svojih ustavah le priznale — ampak se jih poslužne kot podlago za ureditev delovnih odnošajev s tem, da so jih priznale **za zakonite zastopnice organiziranega delavstva.**

In prav je tako. Nič ni namreč pravičneje, kakor to, da ima skupna volja kake organizacije prednost pred voljo poedincev, kadar so na dnevnem redu vprašanja gospodarskih odnosov.

Do kolektivnih pogodb je sicer že prej prišlo, toda razširile so se šele v zadnjem desetletju. Isto tako so dobile zakonsko priznanje šele v zadnjem času.

Poedini delavci in nameščenci ne morejo več sami sklepati, ampak so vezani na dogovore, ki jih sklenejo za nje njihove strokovne organizacije. Kakor mora biti organizacija poštena in zvesta, tako se morajo odlikovati s temi lastnostmi tudi člani napram organizaciji. Zlasti se mora delavstvo zavedati, da ni le nujno, ampak, **da je njegova socialna dolžnost, da je organizirano.**

Pravica in svoboda delavskega združevanja pa postaja eden najvažnejših in v sedanjem času eden najtežjih problemov socialne politike.

Vloga države v delavskih sporih in značaj razrednih organizacij.

Današnja država se ne sme samo zadovoljevati z mezdnimi pogodbami, ampak mora skrbeti, da pride do njih s tem, da izreka v sporih svoje razsodbe, ki so obvezne za obe strani.

Kakor hitro pa stavi država svojo moč v službo organiziranih grup delavcev in podjetnikov, jih pritegne k sodelovanju, vsled česar postaja kolektivno delavsko pravo avtonomno. To dejstvo je velikega pomena. Delavsko avtonomno pravo je namreč tisto torišče, kjer se vrši državljanska izobrazba in vzgoja najširših plasti delovnih sil.

V splošnem vlada prepričanje, da mora biti delavsko pravo utemeljeno v ustavi.

Z delavskim pravom se razvija v podjetjih nov organ, ki urejujejo razmerje med delavci in podjetniki — obratni sosveti. Za enkrat se razteza njihovo delovanje le na urejevanje delovnih pogojev, na posredovanje in zaščito delavcev, ne pa tudi na upravo podjetja. Nesporno pa je, da pomenijo obratni sveti izhodno točko za demokratizacijo podjetij.

Racionalizacija in delavstvo.

Temu problemu se mora tembolj posvetiti pažnja, ker ni dobilo delavstvo radi racionalizacije odgovarjajoči del — niti v pogledu mezde, niti z ozirom na znižane cene blaga. **Racionalizacija ima nasprotno za delavstvo težke posledice:** Povečala se je brezposelnost, pospešil tempo dela, ki utruja delavca, dovršila se je mehanizacija dela in napravila delavca še v večji meri za avtomat, ki ubija duševno obzorje in jemlje vsako veselje.

Racionalizacija je pritirala do višine najžalostnejši in najbolj nevarni problem naše dobe.

Ta problem se imenuje — **duševna otopelost širokih delovnih slojev.**

Osemurni delovni čas.

S tem pa ni rečeno, da se mora mehaniziranje gospodarskega procesa potisniti nazaj. Toda delati se mora na to, da pridejo delavci v podjetju do čim večjega soodločevanja, da se bodo v njem počutili dobro in da bodo soudeleženi na

dobičku. Delovni čas pa mora biti tako urejen, da bo imel delavec čas, da bo ostal telesno in duševno čil, nakar bo mogel izpolnjevati svoje dolžnosti, ki jih ima kot družinski poglavar in državljan!

V tem je moralni smisel in veličina osemurnika delovnega časa.

Stanovanjsko vprašanje.

Ako bi kdo hotel kratiti osemurni delovni čas, bi izrabljal delovno silo, ki nam ne pripada, kajti preko 100 milijonov ljudi, ki žive v odvisnem razmerju, hoče po 8 urnem delu osvežiti svoje telo in svoj duh v delu, ki jim prija. Poleg osemurnega dela nudi delavcu priliko za tako delo lastni dom s primernim zemljiščem. V mestih trpi delavstvo na stanovanjskih težavah radi nedostatkov iz predvojne dobe. Stanovanjsko vprašanje se mora rešiti v korist delavstva. Stanovanje je namreč podlaga narodnega zdravja in narodne kulture. Brez rešitve **stanovanjskega vprašanja,** bo vsako socialno delovanje skaženo.

Trdno je prepričan, da bo prišlo do tega, kajti socialno politični problemi stopajo z neodoljivo silo na dan in bodo morali biti izvedeni po vseh deželah in državah.

Organizacija za preprečevanje nezgod, njih socialni in narodno-gospodarski pomen

Pogled v življenje nas vsak dan prepričuje o nesorazmerno velikem številu najrazličnejših življenskih nezgod težjega ali lažjega značaja, zelo pogosto pa tudi s smrtnim izidom. Mnogo teh nezgod ima značaj nezgod vsakdanjega življenja, zopet pa je mnogo nezgod, katere označujemo s pojmom: obratnih nezgod ali nezgod, katere se pripete pri raznih industrijskih, obrtniških, prometnih ali drugačnih delih. Pri nas točna statistika o vseh najrazličnejših nezgodah manjka. Vendar pa je gotovo, da gre število nezgod v tisoče in tisoče, tudi je gotovo, da te nezgode iz leta v leto naraščajo. Dosedaj smo zrli temu pojavu več ali manj neorganizirano in brezskrbno nasproti. Izven dvoma pa je, da ima ta pojav dalekosežne gospodarske in socialne posledice. Koliko oseb je vsled nezgod za vse življenje pohabljenih. koliko se jih mora zaradi daljše ali krajše delanesposobnosti odtegovati pridobitnemu delu! V primeru smrtnih nezgod so gospodarske in socialne posledeci še hujše. Družina pade v težke materijelne neprilike, ker je izgubila rednika. Kakor težak oblak visi nad življenjem delavca stalna nevarnost smrtnih ali težjih nezgod. Kakor blisk udarjajo nezgode, zlasti med družine delavca in ne izbirajo. Skoro se nam zdi, da je to težka usoda, katera se ne da preprečiti in katera neusmiljeno gospodari nad človeškim življenjem.

STRAŠNE ŠTEVILKE

katere so razne države ugotavljale zlasti z razvojem tehnike in industrijalizacije gospodarstva, so silile k premišljevanju. Predvsem so bili tu merodajni gospodarski oziri. V drugi vrsti pa socialni in pravni momenti. Države niso mogle brezbrižno gledati, kako se je pod ero gospodarskega liberalizma razvijalo gospodarsko življenje. Država je odgovorna za javno varnost in red in je radi tega morala problemu vedno večjih nezgod pričeti posvečati svojo pažnjo.

To pažnjo so države realizirale z raznimi zakoni in naredbami, katere so imele namen, da nevarnosti industrijskega dela zmanjšujejo; istočasno pa, da pravno urede odgovornost za razne nezgode. Tako so nastali razni predpisi o varnostnih in tehničnih odredbah, zakoni o jamstvenih dolžnostih, predpisi civilnih zakonov o odškodninskih pravicah ponesrečenih oseb. Daljša posledica teh varnostnih ukrepov držav so bili zakoni o zavarovanju za primer nezgode. Kajti kmalu se je pokazalo, da čista privatno-jamstvena dolžnost delodajalcev ne zadošča, niti za delodajalca, niti za delavca. Nezgode so se stalno bolj množile in povzročale industriji in splošno-narodnemu gospodarstvu vedno več izdatkov, kateri so mnogokrat posameznega delodajalca gospodarsko uničili. Delodajalci so pričeli razmišljevati o ustvaritvi neke rizikove skupnosti, katera naj bi stopila na mesto privatno-jamstvene dolžnosti in katera naj bi krila vse zakonite obveznosti izvirajoče iz raznih nezgod. Tako so nastale bodisi privatne, bodisi javnopravne zavarovalnice za primer nezgod. To je bil prvi korak k zmanjšanju materijelne škode, povzročene po obratnih nezgodah, ker je jasno, da je večja rizikova skupnost delodajalcev z manjšimi sredstvi t. j. zavarovalnimi premijami mogla kriti večje obveznosti, kakor pa je bil to v stanu storiti posamezni delodajalec. Pa tudi delavci so imeli velik pravni in socialni interes na tem, da se povračilo škode, nastale vsled nezgode, organizira na gospodarsko in pravno popolnejši osnovi.

Ekonomizacija gospodarskega življenja, v drugi vrsti pa tudi socialne potrebe prizadetih oseb pa so zahtevale, da se gre korak dalje. Miljonski zneski, katere so razne privatne in javne zavarovalnice izplačevale, so silili k protiukrepom. Neprilike v raznih industrijskih podjetjih, katere so povzročile velike katastrofalne nezgode, so bile tako intenzivnega značaja, da je bilo treba misliti na preprečevanje takih katastrof. Prodrlo je prepričanje, da je gospodarsko koristnejše in socialno umestnejše, ako se nezgode preprečujejo in ne samo odškodujejo. To spoznanje je v kulturnih državah rodilo impozantna in

velikopotezno organizirana gibanja

za preprečevanje vsakovrstnih nezgod.

V tem gibanju prednjači zlasti praktična in gospodarsko misleča Amerika. Gibanje je svoječasno organiziral sedanji predsednik Hoower. Organizacija ima značaj vsesplošne in vseljudske organizacije, katera deluje, skoro bi rekel, z versko fanatičnim navdušenjem in pri kateri sodelujejo prav vsi sloji naroda od najvišje znanstvene kapacitete do zadnjega delavca. Ni samo slučaj, ampak je za ameriške razmere tudi značilno, da je to gibanje doseglo največjo intenziteto in ekstenziteto ravno v Ameriki. Tu se predvsem poudarjajo gospodarske koristi, katere prinaša táko moderno socialno gospodarsko udejstvovanje. Že v prvih letih gibanja so razne zavarovalnice mogle ugotoviti, da so prištedile več milijonov dolarjev, ker se je število nezgod zmanjšalo. Vlogo igra nacionalni moment. Razlogi humanitete in čut po samoobrambi in po samoohrani dviga javnost, da delavstvu ohrani delavno silo. Zakonodajalec pritiska na delodajalca s tem, da mu nalaga dolžnost odškodnine vsled nezgodnih primerov. Delodajalca dviga k temu delu gospodarski instinkt, in ko vidi uspeh, intenzivnejše organizira delo za preprečevanje nezgod preko svojih inženjerjev, predelavcev in tudi preko posameznih delavcev. Duša celega gibanja pa je in ostane delodajalec. Dokler on ne najde za preprečevanje nezgod razumevanje, ima ves trud le polovičarski uspeh. To gibanje nosi v Ameriki naziv: Safety First, kar pomeni:

»varnost nad vse!«

Pod to devizo je organizirano produkcijsko delo od največjega do najmanjšega industrijskega podjetja. Pod to devizo se vrši pouk v najrazličnejših šolah od ljudskih šol do univerzitet, pod to devizo je urejen promet, v tem znamenju se dajejo predstave v kino-dvoranah, o tem nauku se govori v gledališčih in v časopisih. Milijone in milijone letnih letakov v slikah in v pisani besedi preplavlja mesta, trge in vasi, da psihologično vzgoje prebivalstvo o potrebi varovati se nezgod. V obratih pod vodstvom varnostnih inženjerjev poslujejo posebni varnostni odbori, sestoječi iz inženjerjev, preddelavcev in delavcev. Ti odbori so v svojem delovanju naravnost fanatični, delodajalci se poslužujejo vseh materijelnih in psihologičnih sredstev, da intenziteto in uspešnost takega delovanja dvignejo. Razpisujejo premije, dovoljujejo študijske dopuste in razne druge ugodnosti. Na tovarnah plapolajo bele zastave v znak, da se v podjetju ta dan ni pripetila nobena ali vsaj ne pomembnejša nezgoda. Kratko: tisoče in tisoče najdetajlnejših sredstev je iznašlo gospodarsko mišljenje amerikanskega podjetnika, da v svojih obratih in pa tudi v navadnem dnevnem življenju zmanjša nezgode. Posebno pažnjo pa posveča vzgoji delavcev, ker je jasno, da **brez krepkega sodelovanja delavstva samega akcija ne more imeti polnega uspeha.** Ta vzgoja se prične že v šoli s sistematično organiziranim poukom in se nadaljuje s prvim dnem vstopa v praktično življenje. Oni, ki opisujejo prilike v podjetjih, z začudenjem ugotavljajo, kako je z vso dušo in z ljubeznijo ter z neko častihlepnostjo delavec amerikanskih velepodjetij udan delu za preprečevanje nezgod. To stremljenje mu je prešlo v kri in meso, njegov razum stalno išče novih sredstev in potov. Varnostni odbori v podjetjih tvorijo tesno vez med podjetjem in delavstvom. Duševno jih združuje zavest skupne nevarnosti, ki od produkcijskega procesa grozi tako delavstvu, kakor podjetništvu. Mnogo stane truda, da so bili varnostni odbori pravilno vzgojeni, toda, ko je bilo to doseženo, so uspehi naraščali iz dneva v dan.

Iz Amerike se je to gibanje razširilo v Evropo.

in je poseben razmah doseglo v Angliji in v Nemčiji. Ko je po vojni nastopila potreba vsesplošne štednje ter ekonomizacije javnega življenja, je to gibanje doživelo prav posebno poglobitev. V njem so vsi važnejši faktorji videli eno izmed mnogih sredstev, s katerimi je možno gospodarsko življenje ekonomizirati, na drugi strani pa tudi zmanjšati tako zvane socialne dajatve iz naslova obratnih nezgod. Resnica ostane: prispevke za nezgodno zavarovanje je mogoče zmanjšati le z zmanjševanjem nezgod. Isto velja za prispevke iz naslova invalidnega zavarovanja ali za bremena za splošno preskrbo vsled nezgod delanezmožnih oseb. Matematični računi in letne statistike jasno kažejo, da ima gibanje preprečevanja nezgod zelo velik finančni efekt. Zmanjšujejo se dajatve nezgodnih zavarovalnic, s tem se zmanjšujejo prispevki ali se morejo sredstva uporabljati v druge potrebne svrhe, zmanjšujejo se tozadevne kreditne postavke občin, države in drugih javnih korporacij, v podjetjih se ustvari kontinuiteta dela, preprečijo se razne materijelne škode, ki nastanejo v podjetjih ob raznih katastrofalnih nezgodah. Povojne države, ki gospodarijo previdno in premišljeno, so predvsem izpopolnile in razširile tozadevno zakonodajo, od katere je zlasti

važna zakonodaja

o inšpekciji dela in pa zakonodaja o varnostnih napravah pri strojih, zakonodaja o načinu produkcijskega procesa, kratko: zakonodaja, ki se ozira predvsem na tehnično stran sredstev preprečevanja nezgod. Problem ima znanstveni značaj. Zato je postal predmet na strokovnih šolah in na tehničnih fakultetah, pa tudi na juridičnih in medicinskih fakultetah. S problemom se pečajo znanstveniki vseh strok, kateri morejo z uspehi svojega raziskavanja direktno ali indirektno vplivati na preprečevanje nezgod. Važno vlogo igra tu psihologija, študij psihologičnih sredstev, s katerimi naj se na človeka vpliva, da je pozoren in da se varuje pred nezgodami. Med posameznimi nosilci nezgodnega zavarovanja se ustvarjajo delovne skupnosti. Država po svojih resornih ministrstvih pospešuje z vsemi sredstvi razumevanje za preprečevanje nezgod. Tako je n. pr. v Nemčiji državno ministrstvo dela letos organiziralo tako zvani teden za preprečevanje nezgod. Namen tega propagandnega dela je bil vzbuditi trajno in požrtvovalno sodelovanje vsakega posameznega državljana v borbi proti najrazličnejšim nevarnostim življenja. Propaganda je bila organizirana tako, kakor to premore le nemški organizacijski talent. Miljone in milijone letakov se je razdelilo po državi v slikah in besedah, tisoče in tisoče brošur je šlo med ljudstvo, kino podjetja so predvajala nazorne filme, gledališča so kazala dramatične slike in borbe delavca s stroji in s splošnimi življenjskimi nevarnostmi, časopisje brez izjeme politične ali strokovne smeri je pisalo o socialnih posledicah nezgod ter o gospodarski koristnosti preprečevanja nezgod. Vse revije, privatne ali javne, so obravnavale problem iz stališča najrazličnejših vidikov. Kratko: pri tem nacionalnem delu je sodelovala cela nemška javnost.

Podobno gibanje je organizirano v **Češkoslovaški republiki in sicer na ta** način, da se je ustvarila pod vodstvom ministrstva za socialno politiko in zavarovalnic za slučaj nezgode delovna skupnost najrazličnejših interesentov. Interes cele javnosti je intenzivno živahen. V to službo stavljajo svoje moči tudi razne znanstvene institucije in zlasti žurnalistika. Krepko organizacijo ima tudi Avstrija ter zlasti razne strokovne zbornice, razvijajo živahno delavnost.

Organizacije za preprečevanje nezgod vrše trudapolno in nikdar dokončano ogromno podrobno delo s sodelovanjem vseh, v korist vseh. Akcija je pritegnila k sodelovanju zakonodajo, javno upravo, naučne in vzgojne institucije, znanost, brezštevilne oficijelne in privatne organizacije, ki stoje v službi socialnega in gospodarskega napredka.

Delo je tako vsestransko in tako pestro, tako prepojeno z življenjem, da ga ni mogoče utesniti v stroge juridične formule.

Delo mora voditi praktičen razum, dobra volja in razumevanje nujnosti in potrebe tega dela. Naravno je, da morajo temu modernemu gospodarskemu in socialnemu udejstvovanju posvečati pozornost tudi internacionalne organizacije. Na čelu internacionalnega gibanja stoji mednarodni urad dela, kateri je o problemu razpravljal že na več svojih konferencah, zlasti pa pripravil in izdal obširna publicistična dela, od katerih je zlasti zanimiva »Kronika preprečevanja nezgod«.

Slovenija je industrijska pokrajina. Neprestano se povdarja njen industrijski značaj. Vedno intenzivnejše so želje, da država in javnost industrijalizacijo dežele podpira. Ta gospodarska struktura Slovenije in njena bodočnost nujno zahteva, da tudi pri nas pričnemo intenzivnejše misliti na preprečevanje obrtnih pa tudi ostalih **življenskih nezgod.** Nočem navajati obširnih številk, ki naj karakterizirajo gospodarsko škodo, ki izvira deloma **iz brezbrižnosti, deloma pa iz nepo**polnosti skrbstva za preprečevanje nezgod. Omenjam naj le, da Okrožni urad za zavarovanje delavcev letno na **nezgodno zavarovalnih prispevkih** predpiše povprečno

10 milijonov dinarjev.

Temu se pridruži še zavarovanje rudarjev in železničarjev, tako da tozadevna sredstva predstavljajo prav pomembno gospodarsko postavko. Govori se o preobremenitvi gospodarstva iz naslova tzv. socialnih bremen. Ta bremena ni mogoče olajšati s tem, da se poškodovancem zmajšajo podpore, pač pa samo s tem, da se prepreči nezdravo visoko število nezgod. Seveda mora krepkejše poseči vmes tudi državna zakonodaja in administracija. Problem je tudi pri nas vreden razmišljevanja, saj je bilo v zadnjih petih letih pri okrožnem uradu javljenih nad 15 tisoč nezgodnih slučajev in okoli 300 smrtnih slučajev. In kje so nezgode navadnega življenja, nezgode v rudnikih in nezgode prometnega osobja? Okrožni urad za zavarovanje delavcev je že ponovno dal inicijativo za tako organizacijo. Žal, odziva ni bilo. Treba pa je,

da pričnemo velikopoteznejše sanirati naše gospodarske in socialne prilike.

Države okoli nas nam na krožnikih prinašajo, kako je to treba storiti.

Preprečevanje nezgod je naloga vseh. Uspeh more biti podan le z združitvijo vseh sil naroda. Tisoči in tisoči, kateri pri delu gledajo smrti ali nevarnosti v oči, pričakujejo od nas, ali in kako smo sposobni, da ta problem rešimo. Načeti ga moramo, ker tako nam veleva tudi naše kulturno poslanstvo.

Narodno-strokovna zveza

Glavni zbor Narodno strokovne zveze. Izvrševalni odbor NSZ je na eni svojih zadnjih sej razpravljal o sklicanju glavnega zbora NSZ in sklenil predlagati upravnemu odboru, da se vrši glavni zbor NSZ v nedeljo 8. septembra t. l. v Kranju. Z ozirom na ta sklep pozivamo vse podružnice, da se že sedaj pripravljajo na to našo največjo vsakoletno prireditev. Kakor smo lansko leto zbrali svojo armado v Ljubljani, tako moramo letos zbrati prav vse naše članstvo v prestolici Gorenjske, v Kranju.

Delegatski zbor NSZ. Kakor vsako leto, se bo vršil tudi letos na predvečer glavnega zbora delegatski zbor NSZ in sicer 7. septembra v Kranju. Tudi za delegatski zbor je treba predpriprav, predvsem pa je nujno potrebno, da do tega časa vse podružnice uredijo vse obveznosti do centrale. Do delegatskega zbora nas loči samo še dva meseca časa in se je treba zato požuriti. Na občnem zboru ne sme biti podružnice, ki bi bila v zaostanku. Skrbite torej, da uredite svoje obveznosti do tega časa.

Prijave za glavni zbor v Kranju. Vse podružnice že sedaj opozarjamo, naj pričnejo agitirati med članstvom za udeležbo na glavnem zboru, ki bo 9. septembra v Kranju. Ker bo vožnja polovična, moramo postaviti v Kranj kar največje število naših članov. Pri podružnicah pričnite takoj z zbiranjem prijav. Vpeljite zbirke in pomagajte siromašnejšim, da jim omogočite udeležbo na zboru. Parola vseh mora biti: 9. septembra v Kranj!

Vsem podružničnim blagajnikom. Vzlic neštevilnim urgencam niso nekatere podružnice poslane v zadnjem času svojih obračunov in ne centrali odpadajoče članarine. S takim ravnanjem ovirajo podružnice pravilno poslovanje centrale in onemogočajo redno izdajo našega glasila. Ponovno in z vso odločnstjo tudi s tega mesta pozivamo vse blagajnike, naj takoj in brez odloga odpošljejo sezname vplačane članarine in centrali odpadajočo članarino. Vse odbore podružnic pa pozivamo, naj v tem oziru napravijo temeljito remeduro in skrbijo, da se bo članarina redno in točno pobirala.

Okrožna konferenca NSZ v Celju. V nedeljo 9. junija se je vršila v Celju okrožna konferenca štajerskih podružnic NSZ. Konferenca se je vršila ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice pod vodstvom predsednika Izvrševalnega odbora tov. Rudolfa Juvana iz Ljubljane. Na konferenci so bile zastopane skoro vse štajerske podružnice po svojih delegatih. Po otvoritvi in pozdravu delegatov je predsednik NSZ tov. Juvan orisal postanek NSZ, nje program in naloge. V svojem temeljitem poročilu se je dotaknil ustanovitve NSZ, vsega dela, ki ga je organizacija izvršila in ob koncu podal sliko današnjega stanja NSZ. Žigosal je nezavednost članstva, ki postaja mlačno in se ne zaveda velike misije, ki jo imajo strokovne organizacije. Poda tudi pregledno sliko o delavskem položaju in poziva delegate, naj zastavijo vse svoje sile, da se stanje delavstva čim preje izboljša. To storimo le z močnimi strokovnimi organizacijami in je zato dolžnost nas vseh, da jih jačamo in jim damo kar največ življenske sile. Sledil je nato pogovor o ustanovitvi okrožnega tajništva v Mariboru, ki je nujno potrebno. Glede tega vprašanja so se napravili potrebni sklepi. Delegati podružnic so podali poročila o stanju svojih podružnic in o nalogah, ki jih posamezne podružnice mislijo izvesti. Razveseljivo dejstvo na tej konferenci je bilo to, da so konferenci prisostvovali kot gostje tudi delavci iz takih krajev, kjer še nimajo podružnic in so prevzeli nalogo, da ustanovijo v svojem kraju kar čim preje podružnico NSZ. Konferenca, ki je trajala od pol 1. ure popoldne, je dala prav dobre rezultate. Podružnične delegate, ki so prisostvovali važni konferenci, pozivamo, da storijo takoj svojo dolžnost in izvršijo to, kar so na konferenci obljubili izvršiti. — Enako konferenco bo za Kranjsko okrožje sklical Izvrševalni odbor NSZ v najkrajšem času.

DELAVCEM, KI BI RADI V FRANCIJO!

»Javna borza dela« v Ljubljani, nje podružnica v Mariboru ter ekspozituri v Celju in v Murski Soboti bo postopoma organizirala transporte delavcev v Francijo. V poštev prihajajo vojaščine prosti, ne nad 45 let stari, zdravi, močni delavci, predvsem rudarji, kovinarji, zidarji, tesarji, tovarniški delavci in težaki. Kdor reflektira na zaposlitev, naj javi svoji pristojni Borzi dela (Ljubljana, Maribor, Celje, M. Sobota) tele podatke: 1. Ime in priimek; 2. bivališče in zadnja pošta; 3. Rojstno leto; 4. Stan: ali samski ali oženjen; 5. Število nepreskrbljenih otrok; 6. Pristojna občina; 7. Poklic; 8. Delodajalci zadnjih dveh let; 9. Kakšno delo si predvsem želi. Velika važnost se polaga zlasti na navedbo pravega poklica. — Borze dela bodo reflektante zbrale ter jih pravočasno pozvale, kdaj naj se delavci javijo v svrho pregleda. Kdor bo pri pregledu sprejet, bo dobil osebno izkaznico, s katero bo potem lahko dobil potni list na pristojnem okrajnem glavarstvu. Manjši transporti bodo potovali iz Zagreba, večji pa s sedeža Borze dela. — **»Javna borza dela«** v Ljubljani.

10 letnica podružnice NSZ v Litiji. Letos poteče deset let, odkar se je v Litiji ustanovila podružnica Narodno strokovne zveze. To pomembno obletnico bo podružnica proslavila v jeseni s primerno prireditvijo. Ustanovitelj podružnice je naš agilni tovariš Luka Bizjak, ki bo obenem s podružnico proslavil tudi svoj jubilej. Naši najstarejši postojanki iskrene čestitke k 10 letnici z željo, da procvita in deluje še parkrat po deset let v dobrobit tamkajšnjega delavstva. Posebne čestitke veljajo ustanovitelju tov. Bizjaku in vsem našim starim sodelavcem, soustanoviteljem podružnice.

Občni zbor podružnice NSZ v Senovem. Podružnica NSZ v Senovem je imela v nedeljo 2. junija t. l. svoj občni zbor. Po poročilih odbora se je vršila volitev novega odbora in so bili soglasno izvoljeni naslednji člani v odbor: predsednik tov. G r a d i š e k Fr., tajnik tov. dr. Franjo B e n e d i č i č, blagajnik G u č e k Miroslav, odborniki: tov. Skočir Marko, Graf Franc, Demšar Lovro in Brilej Miha. Novoizvoljeni odbor, v katerem so sami preizkušeni delavski voditelji, nam je porok, da bo pričela podružnica z živahnim delom in zato pozivamo vse članstvo, naj novi odbor podpira in mu omogoči redno poslovanje. Novemu odboru čestitamo na izvolitvi in mu želimo obilo uspehov.

Občni zbor podružnice NSZ v Ptuju. Podružnica NSZ v Ptuju je imela svoj izredni občni zbor v nedeljo 29. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v restavraciji Wagrandl v Ptuju. Ta občni zbor je sklicala z ozirom na potrjena pravila podružnice, da se v smislu zakonskih določil izvoli na podlagi novih potrjenih pravil podružnični odbor. Po kratkem poročilu predsednika tov. Brumna se je izvolil podružnični odbor: predsednik tov B r u m e n Ivan, podpredsednik tov. B r e c e l j Alojz, tajnik H e r c o g Miha, blagajničarka M o j z e r Milka, odborniki Blažek Anton, Mojzer Olga, Ferš Robert, Ferš Jaka, Mesarič Franc in Znidarič Franc, preglednika računov Travežan Blaž in Drevenšek Janko. Novi odbor si je nadel nalogo, reorganizirati ptujsko podružnico in ji dati kar največ razmaha. Poziva vse narodno zavedno delavstvo, da pristopi k podružnici. Odbor bo vpeljal redne članske sestanke in bo članstvo o teh sestankih pravočasno obveščeno. Odbor prosi članstvo, naj redno in točno poravnava članarino.

Občni zbor podružnice NSZ v Logatcu. Podružica Narodno strokovne zveze v Logatcu je imela v nedeljo 16. junija dopoldne v prostorih gostilne Serrini v Logatcu svoj redni občni zbor. Po poročilih odbora je obširno poročal delegat centrale, predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan o delavskem položaju. Njegovo izčrpno in lepo poročilo so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Po podanih poročilih se je vršila volitev novega odbora in je soglasno bil izvoljen naslednji odbor: predsednik tov. Matevž Ž u s t, podpredsednik tov. Ciril L e n a r č i č, tajnik tov. Jožef F i l i p p i n i, blagajnik tov. Ivan H o d n i k, odborniki Anton Bajc, Franc Kodelja, Janez Pogorevc, Franc Grbec in Franc Brence, namestnika Štefan Dvorsky in Janez Šibenik, pregledovalca računov tov. Baldomir Milohnoja in Peter Pirc. Logaški podružnici se je posrečilo dobiti v svoje vrste tov. Jožefa Filippinija, ki je prevzel tajniško mesto. Ker dobro poznamo tega agilnega prijatelja našega delavstva, smo prepričani, da bo naša podružnica pod vodstvom sedanjega odbora žela kar največ uspehov. Podružnici čestitamo na taki pridobitvi, čestitamo pa tudi novemu odboru in ga vabimo na delo.

Občni zbor podružnice NSZ v Litiji. V nedeljo 7. t. m. je imela litijska podružnica svoj redni letni občni zbor, ki je v vsakem oziru prav dobro izpadel. Občni zbor je otvoril in vodil tov. Pavel **Muzga,** ki je pozdravil zborovalce in podal predsedniško poročilo. Za njim so podali svoja poročila ostali funkcionarji, nakar je govoril tov. Luka **Bizjak,** ki je podal sliko delovanja litijske podružnice in bodril k nadaljnjemu delu. Delegat centrale, predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan je v daljšem izvajanju podal verno sliko delavskega položaja in orisal bedni položaj, v katerem se danes nahaja delavstvo. Pokazal je pot, ki privede proletarijat k boljši bodočnosti v močnih strokovnih organizacijah. Žigosal je nezavednost delavstva, ki se odtujuje strokovnim organizacijam, namesto da bi samo sililo v nje. H koncu svojega govora je pozval navzoče, naj razvijejo kar najširšo propagando in pridobijo vse litijsko delavstvo za pristop k NSZ. Poročila odbornikov, kakor tudi ono tov. Juvana so bila sprejeta soglasno in z odobravanjem na znanje. Pri volitvah je bil nato soglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik **Muzga** Pavel, podpredsednik **Češek** Franc, tajnik **Končar** Franc, blagajnik **Kaplja** Jernej, odborniki Jošt Beti, Zajc Marija, Prebil Marija, Gril Ivan, Simončič Anton, Bučar Jakob, Tekavc Lojzka, Bezgovšek Pepca, Rakar Marija in Hostnik; pregledovalca računov Skrbina Stanko in Pozničeva. Po volitvah se je razvila debata o bodočem delu novoizvoljenega odbora in so bili napravljeni važni sklepi. Občni zbor je ponovno pokazal, da je Litija naša jaka postojanka in da je ni sile, ki bi zlomila to našo trdnjavo. Vsem tovarišem, ki so tako številno prehiteli na občni zbor in pokazali svojo delavsko zavednost, vse priznanje in čast. Novemu odboru k izvolitvi naše čestitke in želje k čimveč uspehom pri bodočem delu.

Občni zbor podružnice NSZ na Viču. Podružnica NSZ za Vič, Glince in Rožno dolino je imela v nedeljo 7. t. m. svoj občni zbor v dvorani na Strelišču pod Rožnikom. Občnemu zboru je predsedoval podružnični predsednik tov. Bezjak, ki je podal po pozdravnem govoru predsedniško poročilo. Tajnik tov. Felicijan je nato podal tajniško in v odsotnosti blagajnika tudi blagajniško poročilo. Vsa poročila so bila soglasno odobrena in podan absolutorij. Po poročilih odbornikov je občni zbor pozdravil v imenu centrale tajnik tov. Kravos, ki je poročal tudi o vseh aktuelnih delavskih vprašanjih. Po pozdravu delegata centrale se je izvolil nov odbor na čelu s predsednikom tov. Viktorjem **Bezjakom.**

Podrožniški sejem podružnice NSZ na Viču. Po občnem zboru je podružnica NSZ priredila običajni podrožniški sejem na obsežnem prostoru restavracije strelišča pod Rožnikom. Prireditev je v vsakem oziru prav dobro uspela. Na prireditvi je svirala viška godba in tamburaški zbor podružnice NSZ na Viču. Na sporedu so bile najrazličnejše točke in so bili vsi posetniki s prireditvijo nadvse zadovoljni. Takih, pristno domačih zabav si želimo še več.

Znaki. Nekatere podružnice še sedaj niso obračunale za znake, čeravno so jih že zdavnaj prejele. Centrala mora znake čim preje plačati in prosi zato vse podružnice, ki so prejele članske znake, pa jih še niso obračunale, da to nemudoma store. Vsaj to smemo zahtevati od podružnic, da poravnajo to, kar so prejele.

IZ KRALJESTVA NADNARAVNIH POJAVOV

Sir Arthur Conan Doyle, slavni romanopisec pripoveduje:

Nekega dne, baš ko sem premišljeval o problemu spiritizma in posmrtnega življenja, vzamem časnik v roke in kakor po nekem prenosu misli, se mi oči ustavijo na članku, predavanju velikega izumitelja Edisona, v katerem je izvajal, da je izgled na življenje po smrti sila majhen in da je samo po sebi tudi malo važno, da-li ima človeštvo kakšno bodočnost ali ne. Toda človeštvo i m a neko bodočnost in tudi obstojijo

dokazi za posmrtno življenje.

Jaz bi lahko Edisonu postregel s 100 slučaji, ki jih imam v spomiru in ki bi mu dokazali, da so stvari med nebom in zemljo, ki se ne dado razložiti z razumom. Navajam

čuden slučaj,

ki se je pripetil pred nedavnim.

Pred nekoliko meseci se je pri Londonu z avtomobilom smrtno ponesrečil g. Duncombe, mladi brat grofa Feversham-skega. Avto se je zadel v zgodnji jutranji uri ob neki tovorni voz in Duncombe si je zlomil tilnik.

Po tej nesreči se je obrnil moj sin Denis, Duncombov prijatelj, do gospe Barkelove, ki je znana kot medij. Domenili so se za spiritistično sejo. Ko je gospa zaspala v transu, se je Duncombov

duh hipoma pojavil

in spregovoril skozi njena usta. Imenoval je Denisa glasno po imenu in omenil tudi druge, ki so seji prisostvovali. Vsakega je nagovoril po njegovem zbadljivem imenu, ne da bi mu zastavljali vprašanja. Zelo je obžaloval, da je bil zaspal, ko se je zgodila nesreča in jo je opisal v vseh podrobnostih, celo z umnim načrtom kraja, kjer se je pripetila. Načrt je narisal z medijevo roko. Omenil je neko fizično napako, ki ga je za življenja čestokrat ovirala pri plesu in ki je sedaj ni imel več. Spregovoril je nato z zanimanjem o novem avtomobilu, ki sta si ga bila kupila moja sinova. Pri tem se je čisto razvnel.

Ta slučaj sem dal velikemu izumitelju Edisonu v pretres. Menil je, da so zveze z onostranstvom izključene,

vse se godi na svetu po naravni poti.

In vendar bi bilo treba še marsikaj pojasniti!

IZ ČESA SESTOJI ČLOVEK?

Dr. Charles Maye iz Rochestra v Ameriki je objavil to primerjalno statistiko:

Tolšča človeškega organizma bi zadostovala za 7 kosov mila, iz železa bi lahko napravili srednje velik žebelj, sladkor bi napolnil solnico, z apnom bi lahko pobelil kurnik, fosforja je za 2200 žveplenk, magnezija je baš za en zdravilni napoj, s kalijem bi enkrat ustrelil iz topiča za otroke, žvepla pa je toliko, da bi psu pregnal bolhe. Vse skupaj ni vredno več nego 99 centov (nekaj čez 50 Din) in zato počenjajo ljudje s človeškim materijalom tudi tei ceni primerno.

NAJSTAREJŠA VINA

na svetu dobiš v vinskem muzeju nemškega mesta Speyra. Tam hranijo v stekleni amfori rimsko vino, ki mu prisojajo starost preko 1600 let. Vino je s strjenim oljem popolnoma odrezano od zraku. Menijo, da ni več užitno — pokusil ga ni namreč še nihče. V istem muzeju hranijo kapljice iz l. 1540., 1631., 1687., 1723 in 1822. Ta vina so dar dvorne kleti zadnjega bavarskega kralja.

Razširjajte „DELO“!

Izdajatelj: Dr. Josip Bohinjec — Urejuje: Ivan Tavčar. — Za Narodno tiskarno odgovoren: Fran Jezeršek.